

טיוטת תקנות חדלות פירעון ושיקום כלכלי (הכשרה להתנהלות כלכלית נכונה),

התשע"ט-2019

בתוקף סמכותי לפי סעיף 161(ב)(5) לחוק חדלות פירעון ושיקום כלכלי, התשע"ח-2018¹ (להלן – החוק) ובאישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, אני מתקינה תקנות אלה:

פרק א': הזמנה והתייצבות להכשרה

1. הזמנה להכשרה
(א) קבע בית המשפט או רשם ההוצאה לפועל בצו לשיקום כלכלי כי על היחיד לעבור הכשרה להתנהלות כלכלית נכונה לפי סעיף 161(ב)(5) לחוק (להלן – הכשרה), יודיע לו הממונה או מנהל לשכת הוצאה לפועל, לפי העניין (להלן – המזמין), שעליו לעבור הכשרה במועד שיוורה;
(ב) יחיד שהוזמן כאמור יעבור הכשרה בידי גוף שיוכר על ידי הממונה (להלן – הגוף המכשיר) ויפעל בהתאם לתכנית שיכין הממונה בתיאום עם מנהל מערכת ההוצאה לפועל לפי פרק ג', ועל ידי מדריך שהוסמך לצורך כך לפי פרק ב';
(ג) הגוף המכשיר ישלח ליחיד הזמנה להכשרה לפחות שלושים יום לפני מועד ההכשרה.
2. התייצבות להכשרה עמידה בתנאיה
(א) יחיד שהוזמן כאמור יתייצב במקום ובמועד הנקובים בהזמנה אלא אם כן הציג בפני הגוף המכשיר, לפני מועד התייצבות, סיבה סבירה לאי יכולתו להתייצב; הוצגה סיבה סבירה כאמור, יזמינו הגוף המכשיר להכשרה במועד קרוב אחר;
(ב) יחיד שלא התייצב להכשרה, יחיד שנעדר ממפגשי ההכשרה בשיעור העולה על זה שהתיר הממונה כאמור בתקנה 6(ג), ולא השלים את המפגשים לפי הוראות הממונה או יחיד שנכשל פעמיים במבחן שבסופה, יראו אותו כמי שלא עבר את ההכשרה ולא עמד בתנאי הצו לשיקום כלכלי באופן המצדיק את שינויו כאמור בסעיף 173(א) לחוק או בסעיף 204(3) לפי העניין.

¹ ס"ח התשע"ח, עמ' 310.

(ג) הגוף המכשיר ידווח לממונה ולמנהל מערכת ההוצאה לפועל, בתום ההכשרה, על בסיס דיווחו של המדריך, על אודות היחידים שעברו את ההכשרה בהצלחה והיחידים שלא עברו את ההכשרה כאמור בתקנת משנה (ב); לבקשת הממונה ומנהל מערכת ההוצאה לפועל, הגוף המכשיר ימסור מידע נוסף אודות השתתפות היחיד בהכשרה.

פרק ב': מדריכים להתנהלות כלכלית נכונה והפיקוח עליהם

3. מדריך להתנהלות כלכלית נכונה (א) הממונה רשאי, בעצמו או באמצעות גוף להסמכת מדריכים שקיבל ממנו הכרה לכך (להלן – גוף להסמכת מדריכים), להעניק תעודת הסמכה כמדריך להתנהלות כלכלית נכונה למבקש שהתקיימו בו כל אלה:

(1) הוא תושב ישראל ומלאו לו 24 שנים לפחות;

(2) הוא בוגר 12 שנות לימוד לפחות;

(3) הוא סיים קורס למדריכים להכשרה להתנהלות כלכלית נכונה שהוכר על ידי הממונה בתיאום עם מנהל מערכת ההוצאה לפועל;

(4) הוא בעל ניסיון של שנתיים לפחות בהדרכה להתנהלות כלכלית;

(ב) תוקף ההסמכה יהיה שלוש שנים, והממונה או הגוף להסמכת מדריכים, לפי העניין, רשאי להאריך בשנתיים נוספות; מספר ההארכות לא יוגבל.

(ג) תפקידי המדריך הם אלה:

(1) לערוך את ההכשרה לפי תכנית ההכשרה שהכין הממונה;

(2) לאשר שהיחיד השתתף בהכשרה ועבר בהצלחה את המבחן.

4. פיקוח על מדריכים הממונה רשאי למנות מפקח מבין עובדי משרדו שיהיה רשאי, בכל זמן סביר:

(1) להגיע למיקום ההכשרה ולקבל כל מסמך וכל פרט אחר הנוגע לניהול ההכשרה ולהשתתפות היחיד בה, הן מהמדריך והן מהגוף המכשיר;

(2) לזמן בכל עת מדריך לבירור בכל עניין הנוגע להכשרה.

5. ביטול או התליה של הסמכה הממונה רשאי לבטל הסמכת מדריך, להתלותה, להתנותה בתנאים או לסרב לחדשה אם התקיים אחד מאלה:

(1) הפר המדריך אחת מהוראות תקנות אלה או אחת מהוראות תעודת ההסמכה או מהתנאים לה;

(2) סבר הממונה, או הגוף שבו הכיר כאמור, כי המדריך אינו ממלא תפקידו כראוי.

פרק ג': הכשרה להתנהלות כלכלית נכונה

(א) הכשרה להתנהלות כלכלית נכונה תיערך, רובה או כולה, במפגשים קבוצתיים; ההכשרה תמנה לפחות ארבעה מפגשים ולא יותר מששה מפגשים, ובכל מקרה לא תפחת מ-12 שעות; ככל הניתן אחד מהמפגשים לפחות יהיה פרטני;

(ב) הממונה רשאי להורות שההכשרה תתקיים במשרדי הממונה או, בהסכמת מנהל מערכת ההוצאה לפועל, בלשכות ההוצאה לפועל, או במקום אחר שיורה הממונה, ובלבד שהכשרה תיערך לפחות בכל מחוז כהגדרתו בחוק. לעניין זה, "מחוז" – בהתאם לאזורי השיפוט של בתי המשפט המחוזיים שקבע שר המשפטים לפי סעיף 33 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984.

(ג) הממונה רשאי להורות על שיעור ההיעדרויות המותר ממפגשי ההכשרה; לא הורה כאמור, תחול חובת הנוכחות בכל המפגשים.

(ד) על אף האמור בתקנת משנה (א), רשאי הממונה להורות כי חלק מהיחידים שמאפייניהם מצדיקים זאת יעברו הכשרה במתכונת מצומצמת לפי סדרי עדיפויות שייקבע לשימוש במשאבים.

הממונה בתאום עם מנהל מערכת ההוצאה לפועל יכין תכנית להכשרה להתנהלות כלכלית נכונה, שתכלול בין היתר את הנושאים הבאים:

(1) בניית תקציב והתנהלות עם תקציב, בנקאות ופנסיה, צרכנות נכונה, מיצוי זכויות, התנהלות כלכלית במסגרת הליכי חדלות הפירעון ואחריהם, ניהול עסק- ליחידים שבית המשפט הורה על הפעלת העסק שלהם.

(2) הממונה בתיאום עם מנהל מערכת ההוצאה לפועל רשאי להכין תכניות נוספות, שייועדו לקהל יחידים בעל מאפיינים ייחודיים.

6. מסגרת ההכשרה ומיקומה

7. תכני ההכשרה

דברי הסבר

כללי

לפי החוק, כחלק מהצו לשיקום כלכלי, יקבע בית המשפט, תכנית לפירעון חובותיו של היחיד ולשיקומו הכלכלי. במסגרת הצו רשאי הוא להורות ליחיד לעבור הכשרה להתנהלות כלכלית נכונה. בהליכים שמתקיימים בהוצאה לפועל, הסמכות ניתנה בחוק לרשם ההוצאה לפועל. כן, לפי החוק בית המשפט רשאי לקבוע שההכשרה תהיה תנאי לאישור הסדר חוב לפי חלק י', ורשם ההוצאה לפועל רשאי לקבוע שההכשרה תהיה תנאי לאישור הסדר חוב לפי פרק י"ב לחוק.

בטיטת תקנות זו, מוצע לקבוע את מסגרת ההכשרה ואת הנושאים העיקריים בהם תעסוק. לפי החוק, ההדרכה מיועדת ליחיד אשר הנסיבות שהובילו לחדלות פירעונו מצביעות על כך שהכשרה כזו תסייע לשיקומו הכלכלי. כך, מטרת ההכשרה היא לתת בידי היחיד כלים שיסייעו לו להשתלב במרקם החיים הכלכליים לאחר תום הליכי חדלות הפירעון. ההכשרה יכולה לסייע גם להתנהלות השוטפת של היחיד במסגרת ההליכים. יודגש כי ההכשרה הכלכלית אינה ממצה את האפשרויות שעומדות בפני הממונה או מערכת ההוצאה לפועל לסייע לשיקומם הכלכלי של יחידים. אולם, כיוון שההכשרה היא חלק מצו השיקום, אי התייצבות להכשרה יכולה להשליך על תום הליכי חדלות הפירעון של היחיד. לכן עוסקות התקנות המוצעות בהכשרה זו, ולא בכלים נוספים שניתן להציע ליחיד, בהסכמתו.

לפרק א' - הזמנה והתייצבות להכשרה

מוצע שהממונה, יחד עם מנהל מערכת ההוצאה לפועל יהיה אחראי על תכני ההכשרה, שתיערך בידי גוף שהממונה הכיר לצורך כך. כדי שהתוכן יהיה מותאם לצרכים הייחודיים של יחידים בהליך חדלות פירעון. כמו כן, ריכוז הסמכות בידי הממונה נועד למנוע יצירת שתי מערכות הדרכה נפרדות ולשמור על אחידות בתוכן, ככל שאין הצדקה מקצועית לתכנים נפרדים.

מוצע כי היחיד יקבל מהממונה או ממנהל לשכת ההוצאה לפועל הודעה שעליו לעבור הכשרה, ואילו הגוף המכשיר ישלח ליחיד הזמנה להכשרה במועד ובמקום שנקבע בהזמנה.

התייצבות להכשרה

כיוון שבית המשפט מחליט לגבי כל יחיד האם עליו להשתתף בהכשרה לפי נסיבותיו, לא ניתן לקבוע בתקנות הוראות פטור מההכשרה. ככל שהממונה או רשם ההוצאה לפועל, לפי העניין, סבור שבשל נסיבות המתקיימות ביחיד או בשל מתכונת ההכשרה, ההכשרה לא תסייע לשיקומו הכלכלי של היחיד, ניתן יהיה להתייחס לכך במסגרת המלצת הממונה

בהליכים המתקיימים בבית המשפט, או במסגרת שיקול הדעת של רשם ההוצאה לפועל בקביעת הוראות הצו לשיקום כלכלי.

כן, מוצע להגדיר במפורש כי אי עמידה בתנאי ההכשרה הינה נסיבה המצדיקה שינוי בתנאי הצו.

מוצע שבתום ההכשרה, הגוף המכשיר ידווח לממונה ולמנהל מערכת ההוצאה לפועל אודות יחידים שעברו בהצלחה את ההכשרה, ואלו שלא עמדו בתנאיה. מוצע לאפשר לממונה ולמנהל מערכת ההוצאה לפועל לדרוש מידע נוסף לגבי ההשתתפות בהכשרה.

לפרק ב' – הסמכת מדריכים ופיקוח עליהם

מוצע שהממונה, בעצמו או באמצעות גוף שיכיר בו לצורך הסמכת מדריכים, יוכל להעניק תעודת הסמכה כמדריכים להתנהלות כלכלית נכונה. לשם כך מוצע לקבוע את תנאי כשירותם של המדריכים, לרבות את חובתם לעבור קורס הכשרה כפי שיורה הממונה בתיאום עם מנהל מערכת ההוצאה לפועל, כך שיהיו כשירים להעביר את קורס ההכשרה שהוא יכין. מטרתם של תנאי הכשירות לשמור על רמת הכשרה נאותה. מוצע להסמיק את הממונה למנות מפקחים על ניהול ההדרכות וכן לקבל מידע לגבי השתתפות היחיד בהדרכה וכל מידע רלוונטי נוסף.

לפרק ג'- הכשרה להתנהלות כלכלית נכונה

כיוון שהשתתפות בהכשרה היא תנאי לעמידה בתנאי הצו לשיקום כלכלי, מוצע לקבוע בתקנות את משך התכנית. זאת, כדי לאפשר הכשרה אפקטיבית מחד גיסא, אך כזו שאינה מכבידה על היחיד במידה העולה על הנדרש מאידך גיסא. הכשרות בנושאים דומים מתבצעות כיום בארגונים אחרים, במסגרת קבוצתית, במסגרת פרטנית או בשילוב בין השתיים. מוצע שההכשרות ייערכו במסגרת קבוצתית, זאת הן משיקולי יעילות וכדי לאפשר ליותר יחידים להשתתף בהכשרות, והן בשל היתרונות המקצועיים בקיום ההכשרה במסגרת קבוצתית. עם זאת, יש ערך רב בקיום חלק מההכשרה באופן פרטני, לדוגמה כדי לאפשר עבודה ומשוב עם נתונים אישיים של היחיד מבלי לפגוע בפרטיותו. לכן מוצע להסמיק את הממונה לקבוע שחלק מההכשרה תועבר באופן פרטני, ככל הניתן.

מוצע להסמיק את הממונה לקבוע כי ההכשרה תתקיים בלשכותיו או בלשכות ההוצאה לפועל או במקום אחר שיורה הממונה, ובלבד שההכשרה תיערך בכל המחוזות, כדי לאפשר גישה סבירה ליחידים.

תוכן ההכשרה: מוצע לעגן בתקנות את נושאי המסגרת שיכללו בתכנית ההכשרה, ולאפשר לממונה להוסיף עליהם נושאים נוספים. הנושא הייחודי ליחידים בהליך חדלות הפירעון הוא התנהלות כלכלית בזמן ההליך וביום שלאחר תום ההליך. כן, מוצע לקבוע, ככל הניתן, נושא ייעודי של מיומנות בניהול עסק ליחידים שבית המשפט הורה על הפעלת

עסקם, מתוך הבנה שיש הבדל משמעותי בין התנהלות כלכלית נכונה של אדם פרטי לבין התנהלות עסק.

כן, מוצע להסמיך את הממונה לפתח תכניות נוספות, לשיקול דעתו, לדוגמה תכנית לחייבים צעירים, למשפחות חד הוריות או לקבוצות בעלות מאפיינים ייחודיים המשפיעים על התנהלות כלכלית. לגבי תכניות הנוגעות גם ליחידים בעלי חובות בסכום נמוך, פיתוח התכנית יהיה בתיאום עם מנהל מערכת ההוצאה לפועל.